Rocznik IV (1922) Września, sobota, dnia 19-go sierpnia 1922 Numer pojedyńczy 10 mk.

Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych

Nakład i druk A. Prądzyńskiego Odpowiedzialny za część nieurzędową Andrzej Prądzyński we Wrześni

Organ urzędowy na powiat Wrzesiński

ABONAMENT: (na poczcie lub w administracji) kwartalnie 300 mk. : miesięcznie 100 mk. № 97 OGŁOSZENIA: za miejsce jedno-łamowe jeden milimetr w wyż 15,— mk. Telefonu № 389

Dział urzędowy

Baczność! Rolnicy i Przemysłowcy!

Ekspozytura Oddziału Likwidacji Demobilu Wojskowego „Demat" przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu w Poznaniu wystawia w dniu 22 sierpnia 1922 r.

na licytację

różne materjały przekazane przez Wojskowość do zlikwidowania, które po pewnej naprawie w zupełności mogą służyć do produkcji rolnej lub przemysłowej, mianowicie: samochody ciężarowe pozostałe ze sprzedaży z poprzednich konkursów, zespoły najrozmaitszych chomont, półszorków, lejce parciane, powroziane i skórzane, wiadra blaszane, podkowy kute i lane nowe w większych rozmiarach, podkowy stare, taśmy papierowe różnych wymiarów, aparaty do badania mleka, gazomierze, wyłączniki i izolatory na wysokie napięcie, pędzle malarskie, odpadki gumy, kotły żelazne, wiadra, wozy różnego typu, sanie czteropłozowe, kubki blaszane, garnki emaljowane, czółonki do wołów, szufle drewniane, rury, siatki druciane z ramami drewnianemi, lampy rozmaite, wiadra parciane, piece gazowe, sita i arty do czyszczenia zboża, centryfugi do miodu, młocarnie, ruszta do piecy, pasy parciane, szmelc żelazny, jak również w większej ilości odpadki powrozów i szmat.

Licytacja na powyższe przedmioty odbędzie się w Poznaniu, dnia 22 sierpnia o godzinie 9-tej rano w Czerwonej Sali Dom. Król. Jadwigi Aleje Marcinkowskiego nr. 1.

Przy wejściu na salę obowiązuje składanie wadjum w wysokości 20000 mkp., za wyjątkiem na samochody ciężarowe, gdzie wadjum obowiązujące jest 100000 mkp.

Przedmioty przekazane na licytację można obejrzeć po uprzedniem otrzymaniu przepustki w Ekspozyturze „Demat" Poznań, ul. Pawła nr. 7, Masztalarnia, pokój nr. 12, gdzie również udziela się wszelkich informacyj.

Kierownictwo Ekspozytury „Demat"
na Województwo Poznańskie. Poznań, ul. Pawła 7.

* * *

Powyższe podaję do publicznej wiadomości.
Września, dnia 17 sierpnia 1922 r.
L. dz. 7360/22 II. **Starosta.** Charkiewicz.

Następujące osoby zamierzają na stałe opuścić terytorjum Polski:
gospodarz Heinze Paweł z familją, Obłaczkowo
nauczyciel Wecke Otton, Podwęgierki
gospodyni Marquardt Ernestyna, Podwęgierki
gospod. Kramer Robert z fam., Sokolniki Kol.
Września, dnia 18 sierpnia 1922 r.
Starosta. Charkiewicz.

Ustawa

z dnia 4 kwietnia 1922 r. o obowiązku zarządu gmin miejskich dostarczenia pomieszczeń
(Dokończenie z № 94.)

Art. 22. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 14 dni po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Z dniem jej wejścia w życie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 27 listopada 1919 r., o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (Dz. U. R. P. № 92, poz. 498) oraz wszelkie wydane na jej podstawie rozporządzenia wykonawcze, z wyjątkiem jednak wypadków, przewidzianych w art. 23 niniejszej ustawy, oraz z wyjątkiem artykułów 9, 10, 11, p. 2 i 13 ustawy z dnia 27 listopada 1919 r., które tracą moc obowiązującą z dniem ogłoszenia niniejszej ustawy. Postanowienia dekretu Naczelnika Państwa z dnia 16 stycznia 1919 r. o zapobieganiu brakowi mieszkań (Dz. P. P. P. № 8, poz. 116), nie uchylone ustawą z dnia 28 czerwca 1919 r. Dz. P. R. P. Nr. 52, poz. 335) o ochronie lokatorów i rozporządzenie Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej z dnia 31 maja 1919 r. № 63 — Tygodnik Urzędowy z dnia 2 czerwca 1919 r., № 15), zachowują moc obowiązującą, o ile nie są sprzeczne z postanowieniami niniejszej ustawy.

Art. 23. Na wniosek poszczególnych zarządów gmin miejskich Minister Spraw Wewnętrznych ma prawo odroczyć wejście w życie niniejszej ustawy w obrębie danej gminy miejskiej na czas nie dłuższy wszakże, niż 2 miesiące.

W odnośnych gminach miejskich obowiązywać będzie w okresie przejściowym ustawa z dnia 27 listopada 1919 r., z wyjątkiem artykułów 9, 10, 11, p. 2 i 13 oraz artykuł 17 niniejszej ustawy zamiast ust. 2 art. 8 ustawy z dnia 27 listopada 1919 r.

Art. 24. Osoby korzystające z lokali, przydzielonych na podstawie ustawy z dnia 27 listopada 1919 roku, zachowują — z wyjątkiem, ustalonym w ostatnim ustępie niniejszego artykułu — prawo korzystania z nich nadal, poczem jednak podlegają od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zarówno jak i przydzielone im lokale, wszystkim jej przepisom.

Lokale zajęte na podstawie ustawy z dnia 27 listopada 1919 r., przez wszelkiego rodzaju urzędy, będą pozostawione do ich rozporządzenia, w razie jednak ich likwidacji, lokale te mogą być przydzielone przez zarząd gminy w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych tylko nowopowstającym na mocy upoważnienia ustawowego urzędom, w braku zaś takich urzędów oddane być winny niezwłocznie do rozporządzenia zarządów gmin na cele wskazane niniejszej ustawie.

Pokoje zajęte w hotelach na podstawie dotychczasowych obowiązujących ustaw, winny być z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy, zwolnione od zajęcia, z wyjątkiem zajętych przez osoby, należące do składu przedstawicielstw i misji państw obcych.

Art. 25. Wniesione do dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, odwołania stron od orzeczeń zarządów gmin miejskich, względnie organów, wykonywujących ustawę z dnia 27 listopada 1919 r., mają być rozstrzygnięte przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Orzeczenia Ministra Spraw Wewnętrznych w powyższych sprawach mogą być zaskarżone przez strony do najwyższego Trybunału administracyjnego, a do czasu jego utworzenia — do Sądu Najwyższego zgodnie z przepisami art. 17 niniejszej ustawy.

Art. 26. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 27. Ustawa niniejsza traci moc obowiązującą w rok po jej wejściu w życie, poczem osoby, zajmujące lokale na jej podstawie będą mogły nadal z nich korzystać na zasadzie ustawy o ochronie lokatorów. **Marszałek:** Trąmpczyński.
Prezydent Ministrów: Antoni Ponikowski.
Minister Spraw Wewnętrznych: Kamieński.
Minister Sprawiedliwości: Sobolewski.

* * *

Powyższe podaję do wiadomości z tem, że ustawa ta ukazała się w Dzienniku Ustaw Rz. P. z dnia 10 maja 1922 r. nr. 33.
Września, dnia 20 lipca 1922 r.
L. dz. 6649/22 I. **Starosta.** W z.: Mycak, sekr. pow.

Ustawa o Ogólnym Zarządzie Kraju z dnia 30. lipca 1883 r. przepisuje w § 66, aby w sprawach dotyczących spornego postępowania administracyjnego strony dołączały dla przeciwnika odpisy wszystkich skryptów i załączonych przy nich dokumentów. Tymczasem tylko w bardzo rzadkich wypadkach przepis ten uwzględniony bywa, prywatne osoby doń się nie zastosowują. Ze względu na to, że Senat Administracyjny nie posiada tyle sił biurowych, aby brakujące odpisy przez nie kazać poczynić, dalej że takie niestosowanie się do przepisów ustawy z strony urzędów nie uchodzi i wogóle powoduje w następstwie opóźnienie spraw i koszty, za które płaci strona, powodująca powyższy brak, przeto wzywam wszystkich mieszkańców tut. powiatu by w powyższym wypadku zastosowały się do istniejących przepisów i pilnie przepisy te przestrzegały.

Równocześnie wzywam mieszkańców powiatu, by osoby wiodące spór w spornem postępowaniu administracyjnym wnosiły wszystkie pisma procesowe w takiej ilości egzemplarzy ile liczy przeciwna strona osób. P. P. Kom. obwod. i Burmistrzów miast na konferencjach pouczyć mieszkańców podległego mi obwodu o powyższem.
Września, dnia 12 sierpnia 1922 r.
L. dz. 7229/22 I. **Starosta.** Charkiewicz.

Ustawa

z dnia 7 października 1921 r., o przepisach porządkowych na drogach publicznych.
I. Przepisy ogólne.

Art. 1. Używanie dróg publicznych dozwolone jest przy zachowaniu przepisów niniejszej ustawy oraz rozporządzeń, wydanych na jej podstawie.

Art. 2. Ochronę i utrzymanie dróg publicznych wykonywują przy ścisłem zastosowaniu niniejszej ustawy właściwe zarządy drogowe, ustanowione wedle postanowień ustawy z dnia 10 grudnia 1920 (Dz. Ust. z r. 1921 № 6, poz. 32) o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 3. Szczegółowe rozporządzenia o używaniu, ochronie i utrzymaniu dróg publicznych, wydawane na podstawie niniejszej ustawy przez Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a także z innymi interesowanymi ministrami, oraz szczegółowe rozporządzenia, wydawane przez samorządy wojewódzkie, a jak długo samorządy te nie zostaną zorganizowane — przez wojewodów — winny być obwieszczone.

Obwieszczenie tych rozporządzeń nastąpi przez ogłoszenie na tablicach, umieszczonych przy drogach i mostach, oraz przez ogłoszenia, wywieszone w urzędach gminnych i rozpowszechnione w sposób, używany w danej miejscowości.

2. Przepisy, dotyczące używania i ochrony dróg.

Art. 4. Drogi publiczne przeznaczone są dla ruchu pieszego, jeżdżenia i pędzenia zwierząt.

Ruchu na drogach publicznych nie wolno tamować lub utrudniać, z wyjątkiem wypadków prawem przewidzianych. Każda przeszkoda lub utrudnienie w ruchu z rozmysłu, z braku ostrożności lub niedbalstwa stanowi przekroczenie niniejszej ustawy. Do przeszkód w ruchu zalicza się nietylko bezpośrednie tamowanie ruchu na drodze publicznej, ale też wykonanie czynności obok drogi, lub umieszczanie obok drogi przedmiotów, które w jakikolwiek sposób utrudniać mogą ruch na drogach.

Art. 5. Rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych oraz rozporządzenia samorządów wojewódzkich, względnie wojewodów (art. 3) uregulują:

1. zakazy włóczenia po drogach przedmiotów psujących drogi,
2. zakazy zanieczyszczenia dróg i ich przynależności,
3. zakazy tratowania i wypasania skarp, nasypów i rowów; nadto przepisy te unormują:
1. szerokość ładunków oraz szerokość obręczy wozów ciężarowych,
2. używanie hamulców przy wozach,
3. ochronę mostów i ruchu na mostach,
4. znaki drogowe i znaki ostrzegawcze,
5. szybkość jazdy i ruch pojazdów konnych, mechanicznych i rowerów, pędzenie zwierząt oraz międzynarodowy ruch samochodów,
6. utrzymanie zajazdów, urządzenie rogatek i krzyżowanie dróg,
7. przewóz materjałów wybuchowych, lekkopalnych i t. p.

Art. 6. Każdy pojazd podczas jazdy, jeżeli jakieś szczególne okoliczności nie zmuszają do wyjątku, winien trzymać się prawej strony. Szczegółowe przepisy co do wymijania i wyprzedzania wydadzą Minister Robót Publicznych i Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 7. Minister Robót Publicznych i Minister Kolei Żelaznych wydadzą co do skrzyżowania dróg z kolejami żelaznymi przepisy, które uwzględnią bezpieczeństwo i swobodę ruchu na drogach.

Art. 8. Zarządom telegrafów i telefonów służy prawo prowadzenia w dłuż dróg publicznych przewodów napowietrznych, lub podziemnych, bez żadnej za to zapłaty. Przeprowadzenie to wykonywa się w porozumieniu z zarządami drogowemi i według ich wskazówek, do których zarządy telegrafów i telefonów mają się zastosować.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Jak stwierdził pow. lek. weter. grasuje u bydła rogatego w Dom. Słomczycach zaraza płuc.
Strzałkowo, dnia 16 sierpnia 1922.
L. dz. 2953/22. **Komisarz obwodowy.** Kochanowski.

Z miasta i dalszych stron

Września, dnia 18-go sierpnia 1922 r.

* **Chcąc uczcić** pamięć poległych i zmarłych współtowarzyszy zakupili ostatni trzej żyjący we Wrześni uczestnicy powstania z 1863 roku L. Szablikowski, J. Krzywdziński i Fr. Tasiemski żałobną mszę świętą która się odbędzie w sobotę, dnia 19 bm. o ³/₄6 rano w kościele parafjalnym we Wrześni.

* **Ostrzeżenie.** Ponieważ zaszły wypadki, że niepowołane osoby usiłowały otrzymać wstęp do mieszkań abonentów sieci telefonicznej podpozorem badania przewodów i aparatów telefonicznych prawdopodobnie jednak w celach rabunkowych, przestrzega się niniejszem przed w puszczaniem do mieszkań, sklepów i t. p. osób zatrudnionych przy telegrafie bez poprzedniego sprawdzenia legitymacji. Każdy pracownik telegr. czy to robotnik, monter lub dozorca przewodów, zaopatrzony jest w imienną legitymację barwy czerwonej, którą zawsze zażądać należy. Za wszelkie szkody, które wskutek uchylenia się od tego obowiązku, powstać mogą przez uszkodzenie aparatu lub ubytek w urządzeniu telef. przez osoby nieuprawnione, odpowiedzialni są abonenci.

* **Sport piłki nożnej.** Odbyte we wtorek dnia 15. bm. na boisku przed tut. szkołą powszechną zawody piłki nożnej (rewanż) pomiędzy drużynami „Rozwój“-Słupca a tut. „Ekawera“ przyniosły wynik nierozstrzygający: 0:0. Jest to najlepszy dowód, że drużyna „Ekawera“ od pierwszych zawodów się znacznie poprawiła, i że już dzisiaj dorównywa drużynie słupeckiej ćwiczącej już od kilku lat. Dalszy rezultat dotychczasowej pracy wykażą jeszcze zawody z poważniejsz. drużynami w najbliższ. czasie.

* **480 miljonów marek** sprzeniewierzono w Banku Handlowym w Warszawie. Winnymi są Weiss i Rulski. Majątek ich obłożono aresztem.

— **Czempin.** W fabryce tlenu p. Jezierskiego powstał wybuch, wskutek czego zginęli werkmistrz, uczeń, pomocnik oraz książkowa. Pomiędzy wielu rannymi znajduje się także właściciel. Straty wynoszą około 10 miljonów. Od wybuchu zginęli robotnicy Kaźmierski i Dziwak, biurowa Kamińska, uczeń Urbaniak i drugi uczeń Chudziński, który zmarł wskutek ran. Rozszarpane szczątki zabitych rozproszone były wokół do odległości 50 metrów i spadając, zawisły częściowo na drzewach W odległości do 600 metrów popękały szyby.

Z życia Towarzystw

— W niedzielę dnia 6. bm. odbyło się drugie **zebranie Towarzystwa powstańców i wojaków** im. Wład. Wiewiórowskiego we Wrześni. Zarządzony obór zarządu dał następujący wynik: przewodniczący p. Józef Trawiński z Chociczy W., zastępca przew. p. Józef Bartkowiak, sekretarz p. Ant. Frydrychowicz, zast. sekret. p. Tadeusz Jerzykiewicz, skarbnikiem p. Stefan Dzieciuchowicz, delegatem p. Wł. Kaliszewski, komendantem p. Wacł. Nowacki, ławnikami pp. Mularczyk Mieczysław i Robakowski. Następne zebrania odbywać się będą w każdą pierwszą niedzielę po pierwszym miesiąca o 12-tej w południe w lokalu p. M. Trapczyńskiego we Wrześni. Druhów-członków już zapisanych i tych, którzy się jeszcze nie zapisali, uprasza się o spamiętanie daty zebrań. Zarząd przypomni w „Orędowniku“ kilka dni poprzednio o najbliższ. zebraniu.

— **Czołem!** Lekcje ćwiczeń w „Sokole“ odbywają się regularnie we wtorek dla drużyny męskiej, w czwartek dla drużyny żeńskiej. Naczelnik.

— **„Ekawera.“** Trening piłki nożnej w niedzielę dnia 20. 8. br. o godz. 3 po południu.

— **Gotów!** W niedzielę o godz. 4 po południu odbędzie się zwykłe zebranie Młodzieży młodszej. O liczny udział prosi Zarząd.

Zebranie zarządu w sobotę wieczorem o 7.30.

Trening oddziału piłki nożnej odbędzie się w piątek i sobotę o godz. 7-mej wieczorem. O punktualne przybycie prosi Starszy klubu.

Wiadomości kościelne

Msze św. w dni **powszednie** od poniedziałku dnia 21. bm. odprawiać się będą w porządku następującym: pierwsza msza św. $6^1/_4$, druga o 7-mej, trzecia o $7^1/_2$ g. W niedziele i uroczyste święta odprawiać się będzie msze św. o tym samym czasie jak dotąd.

Dnia 17-go sierpnia r. b. o godzinie $^3/_4$9 przed południem spodobało się Panu Bogu zabrać do grona swych aniołków naszą najukochańszą córeczkę

Teresę Ludwikę

w pierwszej wiośnie życia, o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

Ludwik i Joanna Dzieciuchowiczowie

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 20 sierpnia r. b. o godzinie $4^1/_2$ po południu z domu żałoby.

Podziękowanie!

W czasie strajku rolnego, do którego pod wpływem niesumiennej agitacji przyłączyła się cała nasza służba folwarczna — w poczuciu szlachetnie pojętego obowiązku obywatelskiego przyszli nam z pomocą przy sprzęcie żniw w pierwszej linji WP. major Kobierski, PP. Marja i Jan Miedzińscy. Za inicjatywą dzielnych studentów Feliksa i Lucjana Degnerów stanęli ochoczo do pracy liczni studenci szkoły gimnazjalnej i ludowej. Z uznaniem podnieść musimy, że kupcy i właściciele fabryk, jak pp. Łosiński i Orcholski posłali nam do pracy swych synów i czeladników, a pp. Kurkowiak i Kuliński wraz z synami czynny w niej udział brali. Wszystkim wyżej wymienionym jak i rodzicom dzielnych chłopaków i studentów składamy serdeczne podziękowanie i wdzięczną o nich pamięć zachowamy z tem dodającym otuchy w pracy przekonaniem, że gdzie bije uczciwe serce, a zdrowy, żadnym zgubnym fermentem niezamącony rozum drogę czynu wskazuje, tam Polacy wszystkich stanów zgodnie i solidarnie łączyć i wspomagać się będą w każdej potrzebie

Folwark Września, dnia 17-go sierpnia 1922.

Karolowie Kaliniewscy.